

Jak to jest w spółkach rolnych z udziałem Skarbu Państwa

Wstąpienie Skarbu Państwa do spółki powoduje, że zastosowanie do niej znajdują niektóre przepisy regulujące funkcjonowanie spółek Skarbu Państwa. Ma to znaczenie w przypadku późniejszego zbycia udziałów lub akcji przez Skarb Państwa czy też kształtowania wynagrodzeń organów spółek.

30 kwietnia br. weszły w życie przepisy dotyczące obrotu nieruchomościami rolnymi. Nowe regulacje wprowadzają szereg ograniczeń w obrocie ziemią rolną, w szczególności prawo do pierwokupu nieruchomości rolnych przez Agencje Nieruchomości Rolnych, a co za tym idzie także udziałów spółek z o.o. i akcji spółek akcyjnych – właścicieli lub współwłaścicieli nieruchomości rolnych. Poza konsekwencjami, jakie rodzi skorzystanie przez Agencję z przysługującego jej prawa pierwokupu bądź „wykupu” w sferze korporacyjnej, przystąpienie Skarbu Państwa do spółki, ma także konsekwencje z jakich zbywcy udziałów lub akcji, a także same spółki i osoby nimi zarządzające często nie zdają sobie sprawy. Wstąpienie Skarbu Państwa do spółki powoduje natomiast, że do tej spółki zastosowanie znajdują niektóre przepisy szczególne regulujące funkcjonowanie spółek Skarbu Państwa. Ma to znaczenie chociażby w zakresie procedury późniejszego zbycia udziałów lub akcji przez Skarb Państwa czy też w zakresie kształtowania wynagrodzeń organów spółek.

Prywatyzacja spółki

Do spółek z udziałem Skarbu Państwa, w których udziały lub akcje nabyła Agencja w drodze pierwokupu lub „wykupu”, zastosowanie znajdzie ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji. Prywatyzacją bowiem w rozumieniu tej ustawy jest także zbywanie udziałów (akcji) w spółkach, należących do Skarbu Państwa.

Oznacza to, że zbycie udziałów (akcji) przez Skarb Państwa nie będzie podlegało regułom przewidzianym dla zbycia udziałów (akcji) w spółce kapitałowej, określonym w kodeksie spółek handlowych, a regułom szczególnym określonym właśnie we wspomnianej ustawie.

Ustawa ta przewiduje szczególny tryb zbycia udziałów (akcji) którego niezachowanie powoduje nieważność zbycia. Opisuje go szczegółowo obszernie rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa z 30 maja 2011 roku, znajdujące także zastosowanie do udziałów posiadanych przez Skarb Państwa. Nie wchodząc jednak w szczegóły należy wskazać, że udziały (akcje) należące do Skarbu Państwa co do zasady są zbywane w trybie:

1. oferty ogłoszonej publicznie;
2. przetargu publicznego;
3. negocjacji podjętych na podstawie publicznego zaproszenia;
4. przyjęcia oferty w odpowiedzi na wezwanie ogłoszone na podstawie przepisów o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych;
5. aukcji ogłoszonej publicznie;
6. sprzedaży akcji w obrocie zorganizowanym w rozumieniu ustawy o obrocie instrumentami finansowymi;
7. sprzedaży na podstawie oferty publicznej akcji objętych prospektem emisyjnym lub memorandum informacyjnym w rozumieniu ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu

oraz o spółkach publicznych, sporządzonym w związku z tą ofertą lub dopuszczeniem tych akcji do obrotu na rynku regulowanym;

8. sprzedaży akcji, poza obrotem zorganizowanym w rozumieniu przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, z użyciem systemu kojarzącego oferty kupna i sprzedaży, zorganizowanego i prowadzonego przez spółkę prowadzącą rynek regulowany.

Rada Ministrów może wyrazić jednak zgodę na zastosowanie innego niż wskazane trybu zbywania akcji. W szczególności może wyrazić zgodę na wniesienie udziałów (akcji) należących do Skarbu Państwa do innej jednoosobowej spółki Skarbu Państwa w zamian za objęcie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym tej spółki.

Ponadto, udziały (akcje) należące do Skarbu Państwa mogą być zbywane w trybie innym niż wskazane powyżej, i to bez obowiązku występowania o zgodę Rady Ministrów, jeżeli:

1. nabywca i cena są wskazane w umowie prywatyzacyjnej, a zbycie dotyczy udziałów (akcji) spółek, w których Skarb Państwa posiada mniej niż 50 proc. kapitału zakładowego, lub
2. zbycie dotyczy udziałów (akcji) spółek, w których Skarb Państwa posiada nie więcej niż 25 proc. kapitału zakładowego.

Te ograniczenia będą miały znaczenie chociażby w przypadku, gdyby dotychczasowi wspólnicy chcieli wykupić udziały należące do Skarbu Państwa. W takim wypadku sprzedaż udziałów nie odbywa się na zasadach wolnorynkowych, ale podlega wskazanym uregulowaniom.

Ograniczenie wysokości wynagrodzenia

W spółkach kapitałowych, w których udział Skarbu Państwa przekraczać będzie 50 proc. kapitału zakładowego lub 50 proc. liczby akcji, zastosowanie znajdzie także ustawa o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (tzw. ustawa kominowa).

Obejmuje ona swoim zakresem między innymi członków organów zarządzających, a w szczególności członków zarządu, głównych księgowych, czy członków organów nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa, a w szczególności rad nadzorczych a także członków organów zarządzających, głównych księgowych, czy członków organów nadzorczych spółek w których udział spółek prawa handlowego, w których udział Skarbu Państwa wynosi powyżej 50 proc. kapitału zakładowego lub 50 proc. liczby akcji, przekracza 50 proc. kapitału zakładowego lub 50 proc. liczby akcji.

Niezależnie od podstawy nawiązania stosunku pracy lub rodzaju umowy cywilnoprawnej stanowiącej podstawę zatrudnienia osobom tym przysługuje wyłącznie wynagrodzenie miesięczne. Przy tym członkom zarządu i głównym księgowym mogą być dodatkowo przyznane świadczenia dodatkowe oraz nagroda roczna. Niedopuszczalne jest natomiast przyznanie takim osobom prowizji od zysku, nagrody z zakładowego funduszu nagród czy roszczenia z tytułu udziału w zysku lub nadwyżce bilansowej.

Kominowe skutki

Ponadto, tzw. ustawa kominowa wprowadza ograniczenia w zakresie wysokości wynagrodzenia opisanych podmiotów. I tak, maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego nie może przekroczyć:

1. dla osób zatrudnionych w spółkach prawa handlowego, w których udział Skarbu Państwa przekracza 50 proc. kapitału zakładowego lub 50 proc. liczby akcji - sześciokrotności,
2. dla osób zatrudnionych w spółkach prawa handlowego, w których udział spółek prawa handlowego w których udział Skarbu Państwa wynosi powyżej 50 proc. kapitału zakładowego lub 50 proc. liczby akcji przekracza 50 proc. kapitału zakładowego lub 50 proc. liczby akcji – czterokrotności,
3. dla członków organów nadzorczych w spółkach prawa handlowego, w których udział Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego przekracza 50 proc. kapitału zakładowego lub 50 proc. liczby akcji (oraz w spółkach w których udział ww. spółek przekracza 50 proc. kapitału zakładowego lub 50 proc. liczby akcji), a w szczególności rad nadzorczych i komisji rewizyjnych – jednego, przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Przyznanie osobom objętym tzw. ustawą kominową wynagrodzeń wyższych niż dopuszczone ustawą jest nieważne w części przekraczającej kwotę maksymalną wskazaną przez ustawę.

Zaznaczyć należy, że przedstawione regulacje w najbliższym czasie mogą ulec zmianie. Trwają bowiem prace nad rządowym projektem ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami, która ma docelowo zastąpić dotychczas obowiązującą tzw. ustawę kominową.

Zdaniem autorki

Przystąpienie Skarbu Państwa do spółki kapitałowej ma niebagatelne znaczenie dla jej dalszego funkcjonowania. Poza skutkami korporacyjnymi, właściwymi dla każdego przypadku przeniesienia udziałów lub akcji w spółce na inny podmiot, nacjonalizacja spółki ma też skutek w kwestiach dotyczących jej funkcjonowania. Zastosowanie do niej znajdują bardziej rygorystyczne przepisy niż te dotyczące spółek komercyjnych. O tych właśnie skutkach powinni pamiętać wspólnicy lub akcjonariusze decydujący się na zbycie udziałów lub akcji w spółce posiadającej nieruchomości rolną oraz osoby zarządzające spółką z udziałem Skarbu Państwa.

Karolina Durbacz, prawnik, Kancelaria Piszcz, Norek i Wspólnicy